

Justiitsministeerium
info@just.ee

Teie: 07.06.2024 nr 8-1/4726-1
Meie: .07.2024 nr 12-19/24-2/3

Arvamus erakonnaseaduse eelnõu kohta

Austatud härra Timpson

Täname võimaluse eest olla kaasatud erakonnaseaduse eelnõu menetlusse. Oleme üle vaadanud eelnõu ja esitame oma tähelepanekud ning ettepanekud.

1. Valimisliidu registreerimine

- 1.1. Eelnõus tuleb täpsustada, milline on tähtaeg, milleks valimisliit peab olema registreeritud. Soovitame määrata konkreetse kuupäeva või ajavahemiku, mis annaks selge suunise. Näiteks võib valimistel osaleda erakond, kes on kantud mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrisse hiljemalt kandidaatide registreerimiseks esitamise viimasel päeval (KOVVS § 31 lg 1).
- 1.2. KOVVS § 31¹ lg 4 p 4 sõnastusel tekib küsimus, kas on vajalik esitada valimisliidu moodustajate nimed ja allkirjad, kui MTÜ on juba asutatud ja registreeritud? Võiks küsida hoopis volitatud esindajate andmeid. Seega tuleks lisada säte, mis on sarnane erakondade paragrahvis (§ 31 lg 4) toodud nõudega. Pakume sellise sätte sõnastuse järgmiselt "Valimisliit esitab kandidaatide registreerimiseks esitamisel valla või linna valimiskomisjonile kirjaliku teatise, milles on valimisliidu volitatud esindajate nimed, isikukoodid, aadressid ja sidevahendite numbrid. Teatisele kirjutab alla mittetulundusühingute seaduse või valimisliidu põhikirja kohaselt valimisliitu esindama õigustatud isik."
- 1.3. Samuti tuleb lisada, et ka valimisliidul võib olla kuni kaks volitatud esindajat.

2. Valimisliidu paragrahv

- 2.1. Valimisliidu paragrahv vajab ülevaatamist ja täiendamist. Täpsustamist vajab:
 - 2.1.1. Kas valimisliidu kandidaatide registreerimisel kontrollib valla või linna valimiskomisjon täiendavalt, et MTÜ põhikirjas on MTÜ eesmärgina toodud valimistel osalemine või poliitiliste huvide väljendamine või lähtutakse lihtsalt registreeringust? Kas täiend "valimisliit" peaks juba äriregistris olema? Kui MTÜ-l pole nimes sõna "valimisliit", kas see valimisliit jääb valimistel registreerimata? Või saab valimisliit valimistel teatise esitamisel lisada oma nimele "valimisliit"?
 - 2.1.2. Kas nime regulatsioon on täies mahus vajalik (KOVVS § 31¹ lg 5)? Kui valimisliit on juba registreeritud, kas on mõtet või isegi võimalik kontrollida nime ebaesteetilisust või eksitavust? MTÜS § 4 reguleerib MTÜ nimega seonduvat, mis katab enamuse nimeprobleemidest. Võiks kaaluda nende sätete väljajätmist.

- 2.1.3. Kas erakondade sidusorganisatsioonid (piirkondlikud ühendused) võivad osaleda valimistel valimisliiduna? Kui jah, siis sellisel juhul keeld kasutada erakonna nime võib olla liiga range. Kas erakonna annetusel sidusorganisatsioonile jäävad lubatuks, kui selline piirkondlik ühendus võib osaleda valimistel valimisliiduna? Ja kas kulusid peaks sel juhul kajastama valimisliit või erakond?
 - 2.1.4. Kas valimisliit tuleb luua ainult ühe omavalitsuse põhiselt või võib valimisliit omada liikmeid ka teistest omavalitsustest ja olla loodud üleriigiliselt?
 - 2.1.5. Kas sama valimisliit võib esitada nimekirja ka teises omavalitsusüksuses valimistel kandideerimiseks?
 - 2.1.6. Kas nende liikmete nimekiri on avalik?
 - 2.1.7. Kas liikmete nimekirja peab esitama kohaliku omavalitsuse üksusele?
 - 2.1.8. Kas MTÜ liikmelisuse infot peaks kuvama ka valijale valimised.ee veebilehel sarnaselt erakondliku kuuluvusega?
3. KOVVS § 38 lõige 1 vajab muutmist, fraas "registreeritud valimisliitude" tuleks asendada fraasiga "valla või linna valimisliitude".

4. Oluliste muudatuste jõustumine

Muudatused seaduses tuleks soovitavalt teha vähemalt aasta enne valimisi.¹ Eelnõu on kavandatud jõustuma 1. jaanuaril 2025, mis jätkaks valimisteni ainult 10 kuud. Soovitame arvestada sellega, et seaduse muudatused jõustuksid piisavalt vara, et valimistega seotud osapooled jõuaksid muudatustega kohaneda.

5. Infosüsteemi arendamise kulud

Muudatus toob kaasa infosüsteemi arendamise kulud, mis tuleb eelarves planeerida. Lisaks tuleb arvestada, et:

- 5.1. Äriregister saaks valimisliitude MTÜ andmed sarnaselt erakondade andmetega väljastada.
- 5.2. Äriregister saaks valimisliitude liikmelisuse andmeid sarnaselt erakondade liikmelisusandmetega väljastada.
- 5.3. Need muudatused tuleb sisse viia ka x-tee teenusesse, et valimiste infosüsteem saaks neid küsima hakata.
- 5.4. Mõistlik oleks, kui valimiste infosüsteem, mis andmeid valimistel osalejate kohta talletab, edastab need andmed ERJK-le.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Oliver Kask
Vabariigi Valimiskomisjoni esimees

¹ Vt [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2024\)027-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2024)027-e).